

Tasarının Düşündürdükleri

Av. Güney DİNÇ

İzmir Barosu Başkanı

Anayasa Komisyonu'nca hazırlanıp kamuoyuna açıklanan tasarı, oldukça düşündürücü ve umut kırıcıdır. Bu tasarı, tek sözcükle «...Türk Toplumuna yararır...» bir Anayasa önerisi değildir. Birçoklarınınca söylendiği gibi «Tepki Anayasası» olarak değerlendirilmesi bile olanaksızdır. Anayasa yazımı, bu işle görevli kurullarda

yer alanların, kişisel görüşlerini dilediklerinde kamuya benimsetebilecekleri özel bir uğraş alanı değildir. Anayasa yazımını üstlenen uzmanlar, toplumsal eğilimleri, çağın gerekliliklerini doğru saptayıp, bunları, hukuk tekniğinin sağlayacağı mükemmellik içinde bir araya getirebildikleri oranda başarıya ulaşabilirler. Ancak böylesine özenli bir çalışma, özde ve biçimde başarılı bir yapıtı ortaya koyabilir. Oysa sunulan tasarı, diliyle, içeriğiyle, getirdiği ve kaldırdığı kurumlarıyla, bir Anayasa tartışmasına kaynaklık edebilecek olgunlukta bulunmamaktadır. Bu sonuca varılmasında, çeşitli toplum kesimlerinden gelen öneri ve yanıtların, ciddiye alınıp gereğince değerlendirilmemesinin de önemli payı olduğu görülebilmektedir.

Toplumlar, soluk alıp veren canlı varlıklardır. Bu soluğun kesilmesi, bireyleri karanlığa, karamsarlığa iter. Kendi özünden gelen yaratıcı lığından alışageldiği özgürlük ortamından yok sun kılman bir halk, ekonomide olduğu kadar, bilim ve düşün yaşamında da gelişme gösteremez. Suskun bir toplum yaratmak, gelecek için güvence değildir. Sorunlar yoğunlaşıp giderken, bu konulardan söz edilememesi, çözümsüzlüğün kurumlaştırılmasından başka bir anlam taşımayacaktır. Oysa sunulan tasarı, toplumsal dengeyi oluşturacak yerde, tüm çağdaş ilerlemelere sırt çeviren. Türkiye'nin Anayasal gelişme çizgisi ile temelden çelişen, kendi içinde bile tutarlı olmayan bir eğilimi ortaya koymaktadır.

Yaşanılan acılı günlere yeniden dönülmemesi, geçmişin yaralarının sarılması, kırılan onurların onarılması, genç ve gelecek kuşakların yaşama ısındırılması, toplumun yeni Anayasadan beklediği özendirici istemler arasında önemli bir yer tutmaktaydı. Geleceğin barış ve sevgi tohumlarının serpiştiği, önyargılardan arındırılmış, adaletli ve dengeli bir uzlaşma umudu, birçoklarınınca bu tasarıya bağlanmıştı.

Oysa açıklanan biçimiyle komisyon önerileri düş kırıklığının da ötesinde, umutsuzluk ve karamsarlık yaratmıştır.

Tasarının sağlıklı bir tartışmaya temel oluşturacak olgunlukta bulunmaması ve kısa zamanda onarılmasının olanaksızlığı karşısında, ulusça çözümü güç bir durumla karşılaşmıştır. Anayasalar, olağan koşullarda sık sık ve kolaylıkla değiştirilebilen kurallar olmamaktadır. Yakın geçmişin acı veren anılarının gelecekte de yaşanmaması amacıyla tasarlanan değişikliklerde yanılığara düşülmemesi için, nedensellik ilişkilerini doğru saptamak gerekmektedir. Hangi olaylar Anayasa'nın yetersizliğinden doğmuştur ve yine hangi olaylar Anayasa'nın buyruklarının gereğince yerine getirilmemesinin ürünüdür. Bu ayrımın en doğru biçimde saptanması, geleceğin toplum yapısının sağlam temeller üzerine döşenmesi için zorunluluk taşımaktadır. Kaç kişilik işyerinde grev yapılabileceği, sendika üye ödentilerinin nasıl alınacağı gibi bir iş yasasında bile bulunmayacak ayrıntılara Anayasal geçerlik kazandırılması, tüm iyimserlikleri silecek kadar katı ve vanlı bir bakış açısını simgelemektedir. Ve elbette beş on bin kişi geçmişte suç işledi diye yurttaşları, önceden sanık koşullarında gören bir hukuk anlayışı kendisine yönelen haklı eleştiriler karşısında hoşgörülü ve duyarlı kalmak başarısını gösterebilmelidir. Bu tasarımı okuduktan sonra, kişinin aklına ister istemez şu soru gelmektedir. Sunulan tasarıya ya da aynı düzeydeki bir benzerinin yürürlüğe konması için henüz işlevini tamamlamayan 1961 Anayasasının devreden çıkarılmasının yararı nedir? Buna ne gerek vardır? 1961 Anayasası'nı büsbütün ortadan kaldıracak yerde, şimdilik geçici bir Anayasa ile çoğulcu Demokratik düzene geçiş koşullarının oluşturulması ve Anayasa değişikliğinin toplumun bütün kesimlerinin temsil olunduğu kurullara bırakılması yeni bir yaklaşım olarak değerlendirilemez mi ?

Türkiye çok zaman yitirmiş bir ülkedir. Bunun bedelini yaşayan kuşaklar ödemişler, ödemektedirler. Dileyelim ki gelecek kuşakları da, yaşam boyu mutsuzluğa itecek, işin içinden çıkamayacakları labirentlerin karmaşasında bocalamaya tutsak kılmayalım.